FIL-PRIM'AWLA TAL-QORTI ~IVILI

IM}ALLEF

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.

ILLUM il-}amis, 7 ta' Marzu, 2002

Kaw\a Numru 27
~itazz. Nru. 2375/00JRM

Joseph DEBONO u okkorrendo martu Mary Debono

vs

Raymond CALLEJA

Il-Qorti:

Rat l-Att ta`-~itazzjoni mressaq fil-31 t'Ottubru, 2000, li bih l-atturi ippremettew:

1. Illi skond skrittura privata tat-30 ta' Settembru 1999 li kopja tag]ha qeg]da ti[i hawn annessa u markata Dok. "A" l-attur ta lill-konvenut il-permess li jarmi materjal konsistenti f'terrapin u blat imqatta gio g]alqa fi Triq

Garibaldi, Marsa, (liema materjal kellu l-konvenut iwitti) b'dan li l-konvenut i]allsu tliet liri maltin (Lm3) g]al kull vjegg; u

2. Illi kif jidher minn dokument tat-13 ta' Lulju 2000 (li kopja tieg]u qeg]da ti[i hawn annessa u markata Dok. "B") rilaxxat mill-Arkitett u Inginier ~ivili Anton Zammit jirri\ulta g]ar-ragunijiet hemm indikati li l-konvenut g]andu i]allas lill-atturi s-somma ta' sitt elef mitejn u tlettax-il lira maltin (Lm6213) g]all-imsemmija vjeggi kalkolati bit-tliet liri maltin (Lm3) il-vjegg; u

3. Illi minbarra hekk, skond l-imsemmija skrittura tat-30 ta' Settembru 1999 (Dok. "A") b]ala parti mill-ftehim il-konvenut kellu jibni]ajt g]oli]ames filati u pilastri g]oljin]ames filati, liema pilastri kellhom ikunu 10' il-bog]od wie]ed mill-ie]or, liema]ajt kellu jinbena skond is-seng]a u l-materjal li jintuza kellu jkun tali li jista' jitbaqqan; u

4. Illi fil-fatt ix-xog]ol li kellu jag]mel il-konvenut ma kienx skond is-seng]a u skond il-ftehim; u

5. Illi g]alkemm interpellat b'\ewg ittri uffi`jali tat-12 ta' Settembru 2000 il-konvenut naqas li j]allas is-somma minnu dovuta u li jirranga ix-xog]ol difettuz li kien g]amel;

G]alhekk l-atturi talbu lil din l-Onorabbli Qorti g]aliex m'g]andhiex:

1. Tikkundanna lill-konvenut i]allas lill-atturi l-imsemmija somma ta' sitt elef mitejn u tlettax-il lira maltin (Lm6213) dovuta g]all-vjeggi mormija mill-konvenut fl-g]alqa fuq imsemmija kalkolati bit-tliet liri maltin (Lm3) il-vjegg skond l-imsemmi Dok. "B";

2. Tikkundanna lill-konvenut biex fi \mien qasir u perentorju prefiggendo jirranga id-difetti li hemm fl-imsemmi]ajt b'mod li l-]ajt jinbena skond is-seng]a u skond il-ftehim fuq imsemmi u dana ta]t id-direzzjoni ta' perit li ji[i nominat minn din l-Onorabbli Qorti; u

3. Fin-nuqqas m'g]andhomx l-atturi ji[u awtorizzati li jag]mlu l-imsemmija xog]olijiet huma stess a spejje\ tal-konvenut u ta]t id-direzzjoni tal- istess perit nominat mill-Qorti;

Bl-ispejje\ komprizi dawk tal-imsemmija \ewg ittri uffi`jali tat-12 ta' Settembru 2000 u bl-img]ax ta' 8% fis-sena mid-data tal-imsemmija ittra uffi`jali fuq is-somma mitluba fl-ewwel talba kontra l-konvenut li hu m]arrek g]as-subizzjoni;

Rat id-Dikjarazzjoni ma]lufa u n-Nota tax-Xiehda tal-atturi, flimkien ma\-\ew[(2) dokumenti mehmu\in mag]ha;

Rat in-Nota mressqa fil-31 ta' Jannar, 2001, li biha l-im]arrek Raymond Calleja e``epixxa:

1. Illi preliminarjament l-inkompetenza ta' din l-Onorabbli Qorti ratione valoris stante li l-ammont dovut ma je``edix il-kompetenza tal-Qorti tal-Ma[istrati;

2. Illi t-talbiet attri`i huma nfondati fil-fatt u fid-dritt stante li mhux minnu li l-e``ipjent g]amel il-vjaggi kollha li qed jallega u kwindi l-ammont pretiz mill-attur huwa esagerat billi huwa dovut ferm inqas;

3. Salvi e``ezzjonijiet ulterjuri;

Rat id-Dikjarazzjoni ma]lufa u n-Nota tax-Xiehda tal-im]arrek;

Semg]et it-trattazzjoni tal-avukati tal-partijiet dwar l-ewwel e``ezzjoni tal-im]arrek;

Rat id-Degriet tag]ha tat-22 ta' Marzu, 2001, li bih tat lill-im]arrek, fuq talba tieg]u stess, il-fakulta' li jressaq Nota ta' Sottomissjonijiet u Nota b'dokumenti;

Rat illi l-im]arrek ressaq biss Nota b'dokument mehmu\ mag]ha fl-4 ta' Mejju, 2001[1];

Rat illi l-im]arrek ma ressaq l-ebda Nota ta' Sottomissjonijiet;

Rat l-atti l-o]rajn kollha tal-kaw\a;

Rat id-Degriet tag]ha tal-31 ta' Mejju, 2001, li bih]alliet il-kaw\a g]as-sentenza dwar l-ewwel e``ezzjoni tal-im]arrek;

Ikkunsidrat:

Illi b'din il-kaw\a, l-atturi qeg]din ifittxu lill-im]arrek g]all-ksur ta' ftehim ta' appalt min]abba u\u ta' materjal]a\in u min]abba xog]ol mag]mul mhux skond is-seng]a. Qeg]din jitolbu li jing]ataw kumpens ta' Lm 6,213 g]all-materjal]a\in mi[jub, u wkoll li l-im]arrek jag]mel tajjeb ix-xog]lijiet li m'humiex skond is-seng]a;

Illi, g]al din l-azzjoni, l-im]arrek laqa', fost l-o]rajn, billi qieg]ed jg]id li din il-Qorti m'hijiex kompetenti *rationae valoris* li tisma' l-kaw\a billi l-ammont dovut ma jaqbi\x il-kompetenza tal-Qorti ~ivili tal-Ma[istrati;

[1] Pa[. 19-20 tal-pro`ess

Illi din id-de`i\joni qeg]da tqis din l-e``ezzjoni preliminari;

Illi l-im]arrek qieg]ed isejjes din l-e``ezzjoni tieg]u fuq dak li jipprovdi l-artikolu 741(b) tal-Kap 12, kif komplimentat bl-artikolu 746 tal-istess Kodi`i. Biex isa]]a] din il-fehma tieg]u huwa ressaq dokument li bih qieg]ed juri li l-persuna li forniet il-materjal lill-im]arrek biex jarmih fl-g]alqa tal-atturi skond il-ftehim tat-30 ta' Settembru, 1999[2], kien]allas lill-istess im]arrek is-somma ta' Lm850 g]all-mija u g]axar (110) vja[[i ta' terrapien li kien qata' mill-proprjeta' tieg]u;

Illi, kif di[a' ng]ad, l-atturi qeg]din jitolbu l-]las ta' somma spe`ifika li taqbe\ il-]amest elef lira, fl-ewwel talba tag]hom, u qeg]din jressqu \ew[talbiet o]ra li l-valur tag]hom mhux determinat mit-talbiet infushom;

Illi skond l-artikolu 747(1) tal-Kap 12, kaw\a ta' valur in`ert jew indeterminat titqies dejjem li taqbe\ il-kompetenza tal-qorti ta' [urisdizzjoni limitata. Fost it-tliet `irkostanzi li l-li[i ssemmi b]ala kaw\i ta' valur indeterminabbli wie]ed isib dawk il-kaw\i li fihom il-valur tal-]a[a ma jirri\ultax mit-talba attri`i u lanqas jista' ji[i determinat kif jing]ad fl-artikoli l-o]rajn li jitkellmu dwar id-determinazzjoni tal-valur tal-kaw\a[3]. Dan ifisser, mela, li jekk il-valur ma jissemmiex fit-talba attri`i ma j[ibx, fih innifsu biss, li dik il-kaw\a hija wa]da ta' valur in`ert jekk dak il-valur huwa determinabbli;

Illi huwa g]alhekk li jing]ad li, b]ala regola, l-kompetenza tal-Qorti hija meqjusa fuq kollox u qabel kull konsiderazzjoni tal-e``ezzjonijiet, mit-termini nfushom tat-talba attri`i billi huwa dak l-att promotur kif imressaq (bil-premessi u t-talbiet marbuta mag]hom) li jiddefinixxi l-wisg]a u l-limiti tal-kompetenza tal-Qorti biex tisma' l-ka\[4];

---

[2] Dok "A" f'pa[5 tal-pro`ess

[3] Art. 747(2)(`) tal-Kap 12

[4] App. ~iv. **7.10.1997** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Frankie Refalo noe vs Jason Azzopardi et***

Illi f'ka\ijiet o]ra ng]ad li l-kwestjoni ta' kompetenza ma tkunx determinata **biss** minn dak li jing]ad fl-azzjoni attri`i, imma wkoll minn dak li jressaq l-im]arrek b]ala e``ezzjoni. Kemm hu hekk, fis-sentenza mog]tija minn din il-Qorti (diversament presjeduta) fil-**5 ta' Novembru, 1992**, fil-kawza fl-ismijiet {*<u>u\eppa Bor[vs Maria Mizzi et</u>* ing]ad li "g]all-fini tad-determinazzjoni tal-kompetenza tal-Qorti, g]andu jittie]ed kont mhux biss tat-talbiet attri`i imma wkoll tal-e``ezzjonijiet tal-konvenut". Dan jista' jwassal g]al `irkostanza fejn kaw\a li taqa' fil-kompetenza ta' Qorti Inferjuri ma tibqax tali *ope exceptionis*, bis-sa]]a tal-e``ezzjonijiet imressqa mill-im]arrek[5]. Naturalment, fil-ka\ li qieg]ed quddiem il-Qorti llum, il-kwestjoni tal-kompetenza ma tistax titqies mill-e``ezzjoni tal-im]arrek;

Illi, madankollu, jibqa' l-fatt li fejn il-valur ta' talba huwa in`ert jew mhux determinat, il-Qorti xierqa biex tisma' dik it-talba skond ir-rieda espressa tal-li[i hija din il-Qorti[6]. Dan ukoll jag]mel parti mit-tifsira li taw il-Qrati tag]na g]ar-rigward, fejn [ie stabilit b'awtorita' li l-Prim'Awla tal-Qorti ~ivili (u mhux il-Qorti inferjuri) kienet kompetenti tisma' l-kaw\a g]ax l-attur ressaq talba g]al-likwidazzjoni ta' danni, minkejja li fl-istess waqt iccensuratu talli messu kien jaf li l-og]la ammont ta' kumpens li seta' jie]u ma kien qatt jisboq ammont li jo]ro[mill-kompetenza ta' dik il-Qorti inferjuri[7];

Illi dan kollu qieg]ed jing]ad g]aliex li jifdal ji[i determinat huwa biss liema kriterju g]andu jintu\a, skond id-dispo\izzjonijiet tal-li[i, biex jiddetermina liema qorti hija kompetenti li tidde`iedi l-kwestjoni pre\enti;

Illi, f'dan kollu, l-Qorti ssib li hija marbuta b'dak li jipprovdi l-artikolu 748(a) tal-Kap 12. Minn dan wie]ed jista' jara li dak li l-atturi jippretendu b]ala]las jaqbe\ il-kompetenza tal-Qorti ~ivili tal-Ma[istrati, ukoll jekk wie]ed kellu j]ares

[5] App. Inf. **31.7.1996** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Anthony |ammit vs Joseph Ellul noe*** u l-g]add ta' sentenzi hemm imsemmija

[6] Art 32 tal-kap 12

[7] Ara, per e\empju, App. ~iv **4.11.1963** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Gatt vs Mifsud*** (Kollez. Vol:**XLVII.i.406**)

lejn il-valur tat-talba mil-lenti tal-kriterji ta' kompetenza li huma fis-se]] minn ftit xhur ilu 'l hawn;

Illi l-kwestjoni ta' jekk dak li jippretendu l-atturi huwiex tassew dovut lilhom jew jekk huwiex ra[onevoli jew mist]oqq, ma g]andu l-ebda rilevanza g]ad-determinazzjoni tal-kwestjoni tal-kompetenza. Huwa kunsiderazzjoni li trid ti[i mg]arbla waqt is-smig] tal-mertu, bil-konsegwenzi kollha li din tista' t]alli fuq it-talba attri`i jekk ma tirri\ultax pruvata;

Illi, kif ing]ad ukoll, l-im]arrek naqas li jressaq sottomissjonijiet biex irie[u r-ra[uni li g]aliha baqa' jinsisti fuq l-e``ezjoni tieg]u, u, fid-dawl ta' dak li ng]ad qabel, ma jidhirx li l-insistenza tieg]u fuq l-e``ezzjoni (g]ad-differenza minn dak li jista' jo]ro[waqt is-smig] tal-provi) hija wa]da mist]oqqa;

G]al dawn ir-ra[unijiet il-Qorti qeg]da tidde`iedi billi:

Ti`]ad l-ewwel e``ezzjoni tal-im]arrek Raymond Calleja, bl-ispejje\ kontra tieg]u, u tiddikjara li hija kompetenti li tisma' din il-kaw\a; u

Tordna g]alhekk li s-smig] tal-kaw\a jissokta fil-mertu.

Moqrija

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.,
7 ta' Marzu, 2002

Charles Falzon,
Deputat Re[istratur,
7 ta' Marzu, 2002